

European Investment Bank

AUDIT COMMITTEE

Annual Report to the Board of Governors

For the 2007 financial year

COMITÉ TER CONTROLE VAN DE BOEKHOUDING**JAARVERSLAG AAN DE RAAD VAN GOUVERNEURS
Het boekjaar 2007**Inhoudsopgave:

1.	INLEIDING	2
2.	ACTIVITEITEN VAN DE BANK.....	2
	2.1 Nieuwe ontwikkelingen	2
	2.2 Risicobeheer	6
	2.3 Organisatie en bijeenkomsten	7
3.	CONTROLE VAN DE JAARREKENINGEN	7
	3.1 Toezicht op de controlewerkzaamheden	7
	3.1.1. <i>Externe accountants</i>	7
	3.1.2. <i>Inspecteur-generaal</i>	8
	3.1.3. <i>Europese Rekenkamer</i>	9
	3.2 De jaarrekeningen per 31 december 2007 en de jaarlijkse verklaringen van het Comité ter controle van de boekhouding	9
4.	CONCLUSIES.....	11

1. INLEIDING

Krachtens de statuten en het reglement van orde is het Comité ter controle van de boekhouding (het Comité) verantwoordelijk voor het controleren van de boeken van de Bank. Ieder jaar brengt het Comité aan de Raad van Gouverneurs verslag uit van zijn werkzaamheden. Om zich een oordeel te vormen omtrent de jaarrekeningen, toetst het Comité de toereikendheid en de doelmatigheid van de systemen voor risicobeheer en interne controle bij de Bank en de invloed daarvan op deze jaarrekeningen. Voorts beoordeelt het Comité het toezicht op de naleving van de in dit verband toepasselijke normen en procedures, terwijl de gedetailleerde controlewerkzaamheden worden uitgevoerd door een externe accountant.

Het Comité heeft over het boekjaar 2007 verklaringen afgelegd met betrekking tot de jaarrekeningen van de EIB-Groep, de Bank, de Investeringsfaciliteit, het FEMIP-Trustfonds en het EU-infrastructuurtrustfonds voor Afrika. Het Comité heeft daarbij vastgesteld dat de voor deze entiteiten opgestelde jaarrekeningen een getrouw en rechtmatig beeld geven van de financiële posities van deze entiteiten, alsmede van de verrichtingen en de kasstromen over het boekjaar 2007. In dit verslag wordt een samenvatting gegeven van de werkzaamheden die het Comité sinds de laatste bijeenkomst van de Raad van Gouverneurs heeft verricht, waaronder het toezicht op de acties die zijn ondernomen naar aanleiding van de in het voorgaande jaar gedane aanbevelingen, en worden tevens nieuwe aanbevelingen gedaan voor de verbetering van de activiteiten van de Bank.

In dit verslag wordt ingegaan op de hoofdgebieden waarover het Comité wordt geacht een oordeel te geven, met name de regelmatigheid van de verrichtingen van de Bank, en wordt vooral aandacht besteed aan het risicobeheer en de controle van de jaarrekening.

2. ACTIVITEITEN VAN DE BANK

Om zekerheid te verkrijgen omtrent de regelmatigheid van de verrichtingen van de Bank, zorgt het Comité ervoor dat het een goed inzicht heeft in de bedrijfsvoering van de Bank¹, voert het regelmatig overleg met het bestuur en toetst het de informatie die het heeft verkregen via regelmatige verslagen, aan gegevens die het uit bijeenkomsten alsmede uit in het verleden opgedane kennis heeft vergaard.

2.1 Nieuwe ontwikkelingen

Bereiken van de doelstellingen uit het Activiteitenplan voor 2007. Het Comité is regelmatig op de hoogte gehouden van de vorderingen die de Bank maakt bij het bereiken van de belangrijkste doelstellingen uit het Activiteitenplan. In 2007 zagen we een versterking van de bestaande strategie en doelstellingen, waarbij de *key performance indicator* - doelen op alle gebieden werden bereikt of zelfs overtroffen; daarnaast zagen we vooral een sterke toename voor wat betreft het nemen van grotere doch beheerste risico's bij de kredietverlening. Door voortdurend middelen op te nemen, ondanks de turbulente financiële omgeving, en door aantrekkelijke kredietvoorwaarden te blijven bieden, speelde de Bank een stabiliserende rol op de financiële markten in een tijd van wereldwijde financiële onrust en kredietcrisis. Dit heeft in 2007 geleid tot een meer gelijkmatige verdeling van de ondertekende projecten en uitbetalingen, met een minder duidelijk waarneembare eindejaarsdrukke en daardoor minder operationele risico's. Zoals echter in paragraaf 3 wordt toegelicht, heeft de kredietcrisis indirect wel negatieve gevolgen gehad voor de geconsolideerde jaarrekening, waarin in verband met de reële waarde ingrijpende waardeaanpassingen moesten worden gedaan als gevolg van de waardeinstijging van de emissie-activiteiten van de Bank op de kapitaalmarkten.

Het bedrag aan kredieten dat uit hoofde van de Faciliteit voor gestructureerde financiering werd ondertekend verdrievoudigde, waarbij het totaal aan kredieten uit hoofde van deze faciliteit, de Faciliteit voor risicodelende financiering en het kredietgarantie-instrument voor vervoers-TEN's, uitkomt op 1 737 miljoen euro, ofwel 116% van het in het Activiteitenplan gestelde doel; dit

¹ Het Comité streeft ernaar met ieder directoraat van de Bank tenminste eenmaal per jaar bijeen te komen.

vertegenwoordigt een groei van bijna viermaal ten opzichte van vorig jaar. De in 2007 ondertekende projecten binnen Europa met een kredietstatus van C of lager stonden op 6 605 miljoen euro. Dit duidt erop dat er overeenkomstig een van de belangrijkste componenten van de strategie van de EIB grotere doch beheerste risico's zijn genomen bij de kredietverlening, waardoor de toegevoegde waarde is vergroot. Hiermee is de doelstelling uit het Activiteitenplan behaald en is een groei van 17% ten opzichte van het voorgaande jaar gerealiseerd. Deze bijzondere prestatie (in vergelijking met de doelstellingen en de in het verleden behaalde resultaten) was mogelijk dankzij de grote inspanningen die in de afgelopen jaren zijn gedaan om de Faciliteit voor gestructureerde financiering en, meer recent, de Faciliteit voor risicodelende financiering uit te breiden, waarvan nu de vruchten kunnen worden geplukt. Het Comité erkent dat de resultaten van de Bank op dit gebied versterkt zijn door zowel de veranderingen in het financieel klimaat als de voorbereidende werkzaamheden uit de jaren 2006 en daarvoor.

Ondanks de toename van de hogere risicocategorieën is de kwaliteit van de portefeuille in zijn totaliteit gezien stabiel gebleven, zo blijkt uit de interne beoordeling van de afdeling Risicobeheer. Dit is deels te verklaren uit het ouder worden van de bestaande portefeuille, waardoor de kredietstatus ervan stijgt (de verwachte verliezen dalen naarmate de kredieten hun vervaldatum naderen) en deels uit het feit dat de uitstaande kredieten aan de twee nieuwe lidstaten, die in 2007 tot de EU toetraden, in een hogere interne kredietcategorie werden ingedeeld.

Het Comité heeft een presentatie ontvangen betreffende het nieuwe systeem voor prijsstelling, offerring en tarifiering, waarmee werd beoogd aan het Comité duidelijkheid te verschaffen over de bewakings- en controlemechanismen die worden gehanteerd bij de samenstelling en de toewijzing van het netto financieringsresultaat, waarmee wordt aangegeven in hoeverre de Bank in staat is om haar financieringsvoordeel door te geven aan de uiteindelijke begunstigden. Het Comité was tevreden met de inspanningen van de Bank op dit gebied en merkt op dat het netto financieringsresultaat volledig wordt doorgegeven aan de uiteindelijke begunstigden van de EIB-kredieten.

De Raad van Bewind heeft het Activiteitenplan voor de periode 2008-2010 in november/december 2007 goedgekeurd. Het Activiteitenplan is aan het Comité voorgelegd met een aanvullende toelichting op de vaststelling van de *key performance indicators*, de bijbehorende doelstellingen en de daadwerkelijk in 2007 behaalde resultaten, de bestaande en nieuwe strategische doelstellingen en de andere uitdagingen waarvoor de Bank zich gesteld ziet en hoe zij daarop denkt te reageren. Het Comité merkt op dat de streefcijfers voor het aantal in 2008 te ondertekenen leningen uit hoofde van de Faciliteiten voor gestructureerde financiering en risicodelende financiering en het kredietgarantie-instrument voor TEN's, flink zijn verhoogd, maar heeft de zekerheid gekregen dat de Bank over voldoende medewerkers en capaciteit beschikt om deze producten aan te kunnen.

Het Comité volgt de besprekingen tussen de bestuurders en de medewerkers met betrekking tot de voorgestelde en lopende aanpassingen van de honoreringspakketten. Het Comité signaleert een aantal mogelijke risico's die samenhangen met een mogelijke daling van het moreel onder de medewerkers. Aangezien de verhoudingen tussen het management en de medewerkers daar op de lange termijn onder kunnen lijden, moet hier aandacht aan worden besteed opdat de kwaliteit en de omvang van de activiteiten van de Bank hiervan geen nadelige invloed ondervinden.

Nieuwe financiële instrumenten. Het Comité ondersteunt de nieuwe initiatieven van de Bank; hiertoe heeft het verklaringen afgegeven die tegenover de partners van de EIB een verhoogde zekerheid geven en houdt het actief toezicht op de interne en externe controleprocessen. Het Comité neemt nota van de door de Bank genomen initiatieven, zoals toegelicht in bijlage 2 van het Activiteitenplan, met name op de volgende gebieden:

- Het Comité aanvaardt zijn mandaat met betrekking tot de controle van het *EU-infrastructuurtrustfonds voor Afrika*. Een diepgaand overzicht van dit initiatief is in 2007 vóór de ondertekening van de trustovereenkomst aan het Comité gepresenteerd en het Comité geeft een verklaring af met betrekking tot de eerste jaarrekening over de verslagperiode eindigend op 31 december 2007.

Dit fonds is een innovatief financieel instrument dat onderdeel uitmaakt van het EU-partnerschap voor infrastructuur in Afrika. Het Trustfonds is geen aparte juridische entiteit. Het houdt

momenteel een bedrag van 87 miljoen euro, dat door de donoren ter beschikking is gesteld en dat door de Bank wordt beheerd. Het Fonds heeft als doel een grotere hoeveelheid passende en duurzame financieringen voor de regionale en grensoverschrijdende infrastructuur in Afrika te verwezenlijken door overheidsgiften te combineren met langlopende kredieten.

- *De Faciliteit voor risicodelende financiering:* ondertekend in juni 2007 ter bevordering van investeringen door de particuliere en publieke sectoren in onderzoek en technologische ontwikkeling alsmede van innovatieve investeringen in geheel Europa. Dit is een van de belangrijkste onderdelen van de bijdrage die de Bank binnen het kader van i2i levert aan de Lissabon-agenda.
- *Het kredietgarantie-instrument voor vervoers-TEN's*² is een faciliteit die de Bank zal gaan beheren. Het wordt ondersteund door een toewijzing van 500 miljoen euro uit hoofde van het nieuwe Financieel Reglement voor vervoers-TEN's voor de periode 2007-2013. Dit instrument is bedoeld om effectieve steun te geven aan de financiering van vervoers-TEN's door de verlening van garanties op afroepkredietfaciliteiten waarmee eventuele tekorten tot vijf jaar na de aanvang van het project in kwestie worden gedekt.
- *JASPERS en JESSICA.* De twee instrumenten die zijn ontwikkeld in samenwerking met de Commissie en de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling en de Ontwikkelingsbank van de Raad van Europa. Het Comité heeft hierover een uitgebreide presentatie gekregen van de betrokken Hoofden. Het Comité merkt op dat de controle van JASPERS over het boekjaar 2006 na enig uitstel uiteindelijk is afgerond.

Het Comité zou het op prijs stellen indien de Bank zou toetsen of haar organisatie en structuren geschikt blijven om zowel de bestaande activiteiten als de opkomende producten en instrumenten uit te voeren en moedigt het bestuur van de Bank wederom aan om een gezamenlijke aanpak te ontwikkelen met betrekking tot de voor nieuwe instrumenten in het algemeen benodigde kwijtingsprocedures.

Organisatieveranderingen. In 2007 heeft de Bank binnen het Directoraat Risicobeheer een onafhankelijke functie voor Transactiebeheer en herstructurering opgezet. Deze reorganisatie is tot stand gekomen naar aanleiding van eerdere aanbevelingen van het Comité om het toezicht te verscherpen. De afdeling Transactiebeheer en herstructurering richt zich op de transacties die binnen de EU na de ondertekening van projecten worden verricht en houdt toezicht op in moeilijkheden verkerende tegenpartijen binnen de EU. Daarnaast voert het financiële analyses en contractbeoordelingen uit en behandelt het gebeurtenissen die zich na de ondertekening van leningen voordoen, evenals de herfinancieringen die niet tot de verantwoordelijkheid behoren van het Directoraat Kredietverlening binnen de EU. Het toezicht op contracten buiten de EU blijft bij het Directoraat Kredietverlening buiten de EU.

Een meer complexe reorganisatie werd doorgevoerd met de vorming van het Directoraat Strategie en concernzaken, waarmee de Bank zich aansluit bij de trend bij andere internationale financiële instellingen. Het Comité is verheugd dat de afdeling Informatietechnologie bij dit nieuwe directoraat is ondergebracht, omdat IT hiermee dichterbij de operationele behoefte van de Bank is komen te staan, waardoor een betere planning van de systeemontwikkelingen mogelijk is. Tegelijkertijd heeft het Comité de relatieve voordelen besproken van een departement waarbinnen zowel de financiële controle als de strategiebepaling en de controle op het beheer wordt uitgevoerd en heeft in dit verband aanbevolen de rapportagelijnen voor de financiële controle onder de loep te nemen. Het Comité neemt nota van de pensionering van de Financieel Controller, met wie het de afgelopen jaren een zeer goede samenwerking heeft gehad. Het Comité heeft de Bank verzocht bij de opvolging erop toe te zien dat de technische expertise en de benodigde vakbekwaamheid op hetzelfde peil blijven.

Informatietechnologie. Het Comité volgt de ontwikkelingen bij de Bank op het gebied van IT voor zover de betrokken systemen bijdragen aan de juistheid van de financiële verslaggeving, maar ook als een mogelijke bron van risico's. Het Comité was verheugd te vernemen dat de financiële applicatieprogrammatuur die de hoofdactiviteiten van de Bank ondersteunen gestabiliseerd is,

² Transeuropese netwerken voor vervoer en energie.

omdat hieromtrent in de afgelopen jaren zorgen waren geweest. Het Comité heeft vernomen dat er wordt gewerkt aan de verdere integratie van IT, met het oog op het verminderen van problemen door de dubbele verwerking van gegevens en bij het onderling laten aansluiten van gegevens. Dit zal deels worden opgelost door de invoering van het financiële applicatieprogramma voor kredieten, die volgens de planning vanaf 2008 zal plaatsvinden.

Het Comité heeft begin 2008 met de nieuwe directeur van de afdeling Informatietechnologie overleg gevoerd en is daarbij voorgelicht over de nieuwe IT-strategie, die erop gericht is de uitgaven op IT-gebied te koppelen aan de doelstellingen van het Activiteitenplan en het accent te verleggen van de technische infrastructuur naar toegevoegde waarde voor de diensten van de Bank. Hiertoe behoort ook een onderzoek naar de situatie bij vergelijkbare instellingen. Het Comité onderschrijft de intentie om de IT beter te laten aansluiten op de operationele doelstellingen.

Met betrekking tot het calamiteitenplan is het Comité ervan op de hoogte gesteld dat de verhuizing van de kritische IT-applicaties naar datacentra die zich buiten de gebouwen van de Bank bevinden (hoewel geografisch gezien wel in de nabijheid gelegen) vóór eind 2008 zal worden afgerond. Hiermee wordt een adequate bescherming tegen het verlies van gegevens verzekerd.

Verantwoording en rekenschap en transparantie. De afgelopen jaren heeft de Bank gehoor gegeven aan de toegenomen eis dat de Europese instellingen transparant zijn en verantwoording en rekenschap afleggen.

In 2007/2008 zijn onder andere de volgende specifieke maatregelen getroffen:

- Openbare inspraakprocedures zijn gehouden met betrekking tot de beoordeling van het *fraudebestrijdingsbeleid* van de EIB. Het Comité was betrokken bij het overleg inzake de aanpassing van dit beleid. Na specifieke opmerkingen in schriftelijke en mondelinge vorm hierover te hebben gegeven, zal het Comité nota nemen van het definitieve beleid en zekerheid verlangen met betrekking tot een adequate invoering van dit beleid binnen de Bank. Het Comité heeft de Bank aangemoedigd een meer proactieve houding aan te nemen op het gebied van fraudebestrijding en heeft uitleg gevraagd omtrent zijn eigen rol hierin en de acties die worden ondernomen om dit onderwerp bij de medewerkers onder de aandacht te brengen. Het Comité is echter van mening dat het definitieve ontwerp voor het beleid grotendeels uitgaat van een passieve aanpak. Het Comité moedigt de Bank aan om haar onderzoeksfunctie te versterken, opdat zij zich aan haar verplichtingen jegens andere IFI's en het publiek kan houden en om haar aanpak van preventie en opsporing te verscherpen.
- De Raad van Bewind heeft zijn goedkeuring verleend aan het openbaar maken van de *voorlopige samenvattingen van besluiten* die met betrekking tot zijn bijeenkomsten worden opgesteld.
- Het functioneren van het nieuwe *beleid inzake de openbaarmaking van informatie* gedurende het eerste jaar is doorgelicht. Hierbij zijn gedetailleerde statistieken opgesteld met betrekking tot de vragen uit het publiek om toegang tot informatie, de belangrijkste nieuwe elementen ten opzichte van het openbaarmakingsbeleid uit 2002 naar voren gehaald en zijn aanbevelingen gedaan voor verdere verbetering.

2.2 Risicobeheer

Om zich van zijn taken ten aanzien van het risicobeheer te kunnen kwijten, voert het Comité regelmatig overleg met het directoraat Risicobeheer, de Inspecteur-generaal, de dienst van het Hoofd Compliance van de EIB-Groep (de Compliancedienst) en andere bij dit onderwerp betrokken diensten. Daarnaast bestudeert het de maandelijkse verslagen en de kwartaalrapportages inzake operationele risico's, evenals de interne controleverslagen. Het Comité streeft er hierbij naar:

- inzicht te krijgen in de mate waarin het management een doelmatig systeem heeft opgezet voor het risicobeheer;
- toezicht te houden op de functies die binnen de Bank verantwoordelijk zijn voor het signaleren, beoordelen en beheren van risico's;
- overleg te voeren met het management over de wijze waarop risico's, waaronder het risico van fraude, worden gesignaleerd, en hoe de waarschijnlijkheid dat risico's zich voordoen en de gevolgen ervan worden ingeschat;
- inzicht te krijgen in de rol en de geplande werkzaamheden van de afdeling Interne audit;
- een beoordeling te maken van de financiële rapportagerisico's en met het management bespreken in hoeverre de bestaande controlesystemen deze risico's doelmatig inperken.

De risicocategorieën zoals gedefinieerd door Bazel II, waaronder de specifieke risico's van het bankieren, vallen onder het directoraat Risicobeheer. Daarnaast zijn er interne controlesystemen waarmee op procesniveau operationele controles worden uitgevoerd. Deze systemen worden momenteel beheerd en actueel gehouden door de Interne audit, nadat zij door de Interne audit samen met het desbetreffende directoraat zijn opgesteld. De interne controlesystemen zijn ingevoerd in het kader van een ander systeem voor risicobeheer en het Comité zou graag zien dat de Bank onderzoekt of er gebieden zijn waarop deze controlesystemen en de activiteiten van het directoraat Risicobeheer elkaar overlappen, maar ook of er binnen de Bank als geheel eventuele hiaten zijn bij het signaleren en beoordelen van risico's.

Het Comité beveelt de Bank aan een kloofanalyse uit te voeren om zich ervan te verzekeren dat de waarschijnlijkheid en de gevolgen van alle mogelijke risico's, vooral de risico's die niet onder de Bazel II-categorieën vallen, systematisch worden gesignaleerd en beoordeeld. Uit een dergelijke evaluatie dient een conclusie naar voren te komen omtrent de volledigheid van de binnen de Bank bestaande procedures die gericht zijn op het signaleren en beoordelen van risico's. Vervolgens dient een aanpak te worden geformuleerd ten aanzien van ieder risico of iedere categorie van risico's (d.w.z. acceptatie, beperking, vermindering door verplaatsing naar buiten).

Beleid en procedures voor risicobeheer. De interne beleidslijnen worden voortdurend aangepast om ontwikkelingen binnen de Bank te kunnen blijven ondersteunen. Zo zijn de richtlijnen voor het kredietrisicobeleid aangepast om de uitbreiding van de kredietverlening mogelijk te maken, met name aan klanten die onvoldoende zekerheid kunnen bieden ter dekking van het krediet. De beleidslijnen voor financiële risico's en het activa/passivabeheer zijn in 2007 eveneens doorgelicht om de invoering van de reële waarde-optie uit hoofde van de internationale standaard voor jaarrekeningen (IFRS) mogelijk te maken, en tevens de bevoegdheid te creëren om "overnight-indexed swaps" af te sluiten in verband met het beheer van kortlopende renterisico's en het afbouwen van de beleggingsobligatieportefeuille, naast andere minder ingrijpende technische aanpassingen. Het Comité volgt deze ontwikkelingen met vaste regelmaat.

Voldoen aan Bazel II: Het Comité is verheugd met het besluit van de Bank om op vrijwillige basis te voldoen aan de eisen van Bazel II, met als belangrijkste doel het opzetten van een adequaat systeem voor het interne bestuur en van procedures voor het signaleren, bewaken, beheersen en zo mogelijk kwantificeren van alle risico's van de bancaire activiteiten. Tijdens het boekjaar heeft het Comité de zekerheid verkregen dat de Bank de geselecteerde methoden op een juiste en doelmatige wijze heeft toegepast.

De Luxemburgse toezichthouders hebben in hun hoedanigheid als technisch adviseur de EIB een brief gestuurd, waarin werd gesteld dat de Groep globaal gezien aan alle eisen voldoet. Niettemin heeft het Comité ook nota genomen van de in de brief vermelde aanbevelingen, die onder anderen verwijzen naar de noodzaak om een onderzoek in te stellen naar de Interne audit, interne

ratings voor de gehele portefeuille te berekenen (momenteel heeft slechts 25% van de portefeuille een interne rating) en procedures voor stresstests te ontwikkelen in verband met de toepassing van interne ratings.

Subprime-crisis. Het Comité is onvervuld op de hoogte gesteld van de maatregelen die de Bank heeft getroffen om haar mogelijke verliezen in verband met deze crisis te beperken. Ondanks de verslechtering van de omstandigheden op de financiële markten sinds de zomer van 2007 heeft de Bank tot dusverre geen ingrijpende negatieve gevolgen ondervonden van de nog altijd voortdurende turbulentie op de markten. De resultaten van de Bank, die uit alle risicoberekeningen als solide naar voren komen, zijn aan het Comité voorgelegd.

Het Comité houdt de marktomstandigheden in het oog en wil de zekerheid krijgen dat de EIB beschikt over controlesystemen waarmee men de gevolgen van toekomstige markturbulenties zal kunnen beperken. Het Comité ontvangt daarnaast ook onafhankelijke informatie omtrent belangrijke gevallen van niet-nakoming of fraude binnen de bancaire sector en controleert doorlopend of de door de Bank ingevoerde controlesystemen rekening houden met dergelijke risicoscenario's.

Het Comité is ervan in kennis gesteld dat de Compliance dienst actief heeft samengewerkt met de operationele directoraten en sinds afgelopen juni geen belangrijke gevallen heeft gemeld aan de belanghebbenden.

2.3 Organisatie en bijeenkomsten

Het Comité heeft zijn eigen Handvest goedgekeurd; dit is thans door het publiek in te zien op de website van de EIB³. Het belangrijkste doel van het Handvest is het vergroten van de transparantie met betrekking tot de activiteiten en de rol van het Comité.

In oktober 2007 heeft het Comité voor het eerst een gezamenlijke bijeenkomst gehad met de Auditcommissie van het EIF. Tijdens deze bijeenkomst kwamen de gemeenschappelijke punten van de twee lichamen aan het licht en werden de mogelijkheden voor toekomstige samenwerking besproken. Er werd afgesproken dat dergelijke bijeenkomsten ten minste eenmaal per jaar zouden moeten worden gehouden.

3. CONTROLE VAN DE JAARREKENINGEN

3.1 Toezicht op de controlewerkzaamheden

Het Comité werkt samen met de interne en externe accountants, op basis waarvan het Comité voldoende zekerheid krijgt omtrent de betrouwbaarheid van de financiële verslaglegging, de geschiktheid van de interne controleprocedures en de wijze waarop deze worden toegepast. Het bestaan en het functioneren van de geschikte controleprocedures blijkt eveneens uit de gedetailleerde bevestigingen hieromtrent die het Comité van het management heeft gevraagd en gekregen.

Het Comité heeft gedurende de verslagperiode te allen tijde de juiste ondersteuning gekregen van beide controlefuncties, en heeft de verwachte ondersteuning steeds tijdig ontvangen .

De samenwerking met de Rekenkamer is vastgelegd in de tripartiete overeenkomst, die in onderling overleg in juli 2007 is herzien.

3.1.1. Externe accountants

Het lopende contract met de externe accountants is in december 2004 gesloten. Ernst & Young (E&Y), een van de vier grote accountantskantoren, werd destijds benoemd voor een periode van vier jaar, waarvan het einde samenvalt met de goedkeuring van de jaarrekening over het boekjaar 2008. In 2007 werd E&Y eveneens benoemd als accountant voor het EIF, waardoor er synergieën zijn ontstaan in het gehele controleproces.

³ Zie <http://www.eib.org/about/publications/audit-committee-charter.htm>

Het Comité voert regelmatig besprekingen met de externe accountants. Om te kunnen voortbouwen op de werkzaamheden van de externe accountant, houdt het Comité toezicht op de controlewerkzaamheden, bestudeert het de rapportage die het ontvangt van de externe accountant, waaronder de brief van het management, en verzekert zich ervan dat de accountant op onafhankelijke wijze te werk gaat. Het Comité heeft bij iedere bijeenkomst verslagen ontvangen omtrent de stand van zaken van de controlewerkzaamheden en is onvervuld op de hoogte gesteld van alle mogelijke problemen. In de tussenliggende perioden werd het contact verzorgd door het Secretariaat-generaal, dat toeziet op de naleving van de afgesproken kritische inleverdata voor de rapportage en functioneert als centraal contactpunt voor alle controle-aangelegenheden.

In 2007 is in overleg met het Comité bepaald dat de externe controle zich vooral zou richten op de volgende onderwerpen:

- de geplande aanpassingen van het IT-systeem in 2007;
- de waarderingsgrondslagen in het kader van de reële waardeoptie en de toepassing van IFRS 7;
- het toezicht op kredietvervangende instrumenten in het kader van de "subprime"-crisis
- de interne controlesystemen – opvolging van de aanbevelingen;
- de ontwikkeling van specifieke investeringsfaciliteiten;
- de organisatie van het risicobeheer met bijbehorende richtlijnen;
- het voldoen aan de IFRS-standaard.

Het Comité heeft van E&Y bevestiging gekregen omtrent de onafhankelijkheid in het huidige en het voorgaande boekjaar. Het Comité heeft eveneens in 2007/2008 mogelijke aanvullende opdrachten aan de externe accountant doorgelicht⁴ en heeft voor iedere opdracht besloten welke zijn toegestaan en welke een mogelijke belangenverstrengeling met zich mee brengen. De voorzitter van het Comité heeft een brief aan E&Y geschreven waarin hij uiteenzet welke voorwaarden en beperkingen in dit verband gelden; daarnaast zijn twee interne berichten uitgegaan die als richtlijn gelden voor de diensten van de Bank.

3.1.2. *Inspecteur-generaal*

De Inspecteur-generaal, die verantwoording aflegt aan de president, heeft de verantwoordelijkheid over drie functies, die in belangrijke mate bijdragen aan de zekerheid die het Comité verkrijgt: de Interne audit, Fraude-onderzoek en Evaluatie van de verrichtingen. De Inspecteur-generaal heeft vrije toegang tot het Comité en mag besloten bijeenkomsten met het Comité aanvragen, hoewel dit in 2007/2008 niet is voorgekomen.

Het Comité neemt de planning van de werkzaamheden van de Interne audit door en voorziet dit van commentaar. Daarnaast ontvangt het Comité alle interne controle- en evaluatierapporten, evenals de berichten over vermeende onregelmatigheden en de stand van zaken bij onderzoeken. Verslagen van de Interne audit worden meestal besproken met de gecontroleerde afdelingen en het Comité ziet toe op de afronding van de afgesproken actieplannen, waarin de praktische modaliteiten worden vastgelegd voor de tenuitvoerlegging van de interne en externe controle-aanbevelingen.

Twee eerdere controle-aanbevelingen die betrekking hadden op de Interne audit zijn in het boekjaar in behandeling genomen: het Handvest van de Interne audit is in overleg met het Comité herzien en er is een kwaliteitsmeting van de Interne audit uitgevoerd overeenkomstig de eisen van het Instituut voor interne accountants. De uitkomst van de meting voor wat betreft de activiteiten van de Interne audit, luidde positief, met enkele aanbevelingen voor verbetering. Een formeel actieplan voor de invoering dient door de Inspecteur-generaal te worden opgesteld en aan het Comité te worden medegedeeld.

⁴ De in het afgelopen boekjaar door de externe accountant verleende diensten en de totale aan de externe accountant betaalde provisie zijn vermeld op de website van de EIB onder: http://www.eib.org/about/structure/control_and_evaluation/control_external-auditors.htm

3.1.3. Europese Rekenkamer

Het Comité heeft deelgenomen aan een onderzoek op locatie dat door de Rekenkamer werd uitgevoerd in het kader van haar controle van de bancaire maatregelen die in de context van het MEDA-programma in het Middellandse Zeegebied zijn getroffen. Het bezoek werd voorafgegaan door een bijeenkomst tussen het Comité en het lid van de Rekenkamer dat belast is met de betrekkingen met de EIB, waarbij de procedurele aspecten van de controle werden besproken in het kader van de tripartiete overeenkomst. Het Comité is door de Bank continu op de hoogte gehouden van de voortgang van de controle en heeft gedetailleerde antwoorden van de Bank ontvangen terzake van de controlebevindingen. Het Comité is nog steeds tevreden over de doelmatigheid van de maatregelen die de Bank heeft getroffen ter bestrijding van de risico's die in het jaarverslag van de Rekenkamer over het boekjaar 2006 onder de aandacht werden gebracht met betrekking tot de wetmatigheid, regelmatigheid en betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving.

Het Comité heeft in de eerste maanden van 2008 de voorlopige bevindingen van de resultaten van voornoemde controle ontvangen. Hoewel het Comité alle begrip heeft voor de technische aanpak van de Rekenkamer, benadrukt het Comité dat de activiteiten die de Bank in het Middellandse Zeegebied ontplooit moeten worden onderzocht en gezien in de context van de strategische en politieke doelstellingen die op politiek niveau voor het mandaat worden gesteld.

Het Comité is er eveneens van in kennis gesteld dat de Rekenkamer een controle is gestart met betrekking tot de deelneming die de Commissie houdt in het EIF.

3.2 De jaarrekeningen per 31 december 2007 en de jaarlijkse verklaringen van het Comité ter controle van de boekhouding

Het Comité heeft de geconsolideerde en de niet-geconsolideerde jaarrekeningen van de Bank en van de Investeringsfaciliteit⁵, het FEMIP-Trustfonds en het EU-infrastructuurtrustfonds voor Afrika over het boekjaar 2007 doorgelicht.

In 2007 is de niet-geconsolideerde jaarrekening opgesteld overeenkomstig de algemene beginselen van de toepasselijke Europese richtlijn. De geconsolideerde jaarrekening en de jaarrekeningen van het FEMIP-Trustfonds en het EU-infrastructuurtrustfonds voor Afrika zijn echter opgesteld in overeenstemming met de internationale standaard voor jaarrekeningen (IFRS). Het Comité is ervan op de hoogte dat de Bank een werkgroep IFRS heeft ingesteld om de Bank voor te bereiden op de eventuele toepassing van IFRS op de statutaire verslaggeving en om het beheer van de reële waardeschommelingen te analyseren, maar ook om erop toe te zien dat de Bank op de hoogte blijft van de nieuwe IFRS-ontwikkelingen en de gevolgen van de nieuwe opkomende standaarden tijdig analyseert. In dit verband heeft het Comité de Bank ook verzocht erop toe te zien dat het uitstekende niveau van technische expertise op het gebied van de IFRS behouden blijft na de pensionering van een sleutelfunctionaris.

Belangrijke wijzigingen van de grondslagen van waardering: De nieuwe standaard, IFRS 7 "Financiële instrumenten: informatieverschaffing" en de gewijzigde IAS 1 "Presentatie van de jaarrekening" hebben ingrijpende gevolgen gehad voor de geconsolideerde jaarrekening over het boekjaar 2007.

Op grond van de gewijzigde IAS 1 zijn entiteiten verplicht gegevens bekend te maken waarmee de gebruikers een beoordeling kunnen maken van de door de entiteit bij haar kapitaalbeheer toegepaste doelstellingen, beleidslijnen en processen.

Op grond van IFRS 7 dienen gegevens bekend te worden gemaakt omtrent de invloed van de financiële instrumenten op de financiële positie en de resultaten van de entiteit. Deze eisen komen deels overeen met de voorwaarden die voorheen uit hoofde van IAS 32 golden. Op grond van de nieuwe standaard zijn de desbetreffende entiteiten echter ook verplicht kwalitatieve en kwantitatieve gegevens op te nemen omtrent de risico's waaraan zij blootstaan als gevolg van de toegepaste financiële instrumenten, waaronder specifieke gegevens omtrent kredietrisico's,

⁵ Het Comité brengt aan de Raad van Gouverneurs apart verslag uit van zijn werkzaamheden in verband met de Investeringsfaciliteit.

liquiditeitsrisico's en marktrisico's. De kwalitatieve gegevens hebben betrekking op de doelstellingen, beleidslijnen en processen die het management hanteert bij het beheren van deze risico's. De kwantitatieve gegevens hebben betrekking op de mate waarin de entiteit blootstaat aan risico's, op basis van informatie die intern aan de sleutelfunctionarissen is verschaft. Bij elkaar bieden deze gegevens een overzicht van de door de entiteit toegepaste financiële instrumenten en de daarmee gepaard gaande risico's. Het Comité heeft van de externe accountant de bevestiging gekregen dat de eerste toepassing van deze standaard op de geconsolideerde jaarrekening toereikend is.

Met betrekking tot de jaarrekeningen van de Bank en de EIB-Groep heeft het Comité nota genomen van onderstaande kwesties:

Belangrijke elementen van de statutaire jaarrekeningen: Het Comité merkt op dat het over het boekjaar behaalde resultaat 1 633 miljoen euro bedraagt, een stijging van 2,67% ten opzichte van het resultaat uit gewone bedrijfsvoering in 2006 (d.w.z. na de onttrekking uit het fonds voor algemene bankrisico's in 2006). Het balanstotaal is met bijna 13 miljard euro toegenomen, van 289 miljard euro eind 2006 naar 301,9 miljard euro eind 2007, voornamelijk als gevolg van de toename van vorderingen op cliënten en een vergelijkbare toename van de obligatieleningen in omloop.

Gevolgen van de toepassing van de IFRS. Het Comité neemt nota van een negatief effect van 813 miljoen euro op de winst-en-verliesrekening van de EIB-Groep over het boekjaar 2007, tegenover een positief effect van 641 miljoen euro in 2006; dit is een cumulatief effect van 1 454 miljoen euro over twee jaar. Deze schommeling is grotendeels het gevolg van de toepassing van de reële waardeoptie in het kader van de IAS 39 "Financiële instrumenten: opname en waardering". In de context van de subprime-crisis is de marktprijs van genoteerde EIB-obligaties minder gezakt dan de reële waarde van de afdekkingsswaps (dankzij de oriëntatie van beleggers op kwaliteitsinstrumenten). Met andere woorden: de Groep moest een ongerealiseerd verlies ten laste van de winst-en-verliesrekening brengen wegens de relatieve versterking van de marktpositie van haar obligaties.

Het Comité heeft samen met de accountants en de bestuurders van de Bank deze paradoxale situatie in detail geanalyseerd, in verband met de door de Bank bestudeerde mogelijkheden om dergelijke schommelingen in de toekomst te beperken, maar ook in de context van de besprekingen die thans op internationaal niveau worden gevoerd met betrekking tot de noodzaak om de complexiteit van de standaarden voor financiële instrumenten te verminderen. Het Comité zal deze kwestie ook in 2008/2009 blijven volgen.

Het Comité heeft voorts nota genomen van de herrubricering in de geconsolideerde balans van de cijfers van vorig jaar betreffende de positieve en negatieve vervangingswaarden die voortvloeien uit de waardering van de valutatermijncontracten en de valutaswaps; dit betrof in 2007 een nettobedrag van 5,5 miljard euro. In 2006 waren deze posten apart in de boeken opgenomen, onder overige activa respectievelijk overige passiva, waardoor het balanstotaal met het desbetreffende bedrag werd verhoogd.

FEMIP-Trustfonds: Het nettoresultaat over het boekjaar bedroeg 904 000 euro (tegenover een verlies van 934 000 euro in 2006), terwijl het balanstotaal gedurende 2007 met ongeveer 3 miljoen euro toenam.

* * *

Op basis van de door het Comité verrichte onderzoeken en ontvangen informatie (waaronder het zonder voorbehoud gegeven oordeel van Ernst & Young betreffende de jaarrekeningen en een verklaring van volledigheid van de Directie van de Bank) komt het Comité tot de conclusie dat de geconsolideerde en de niet-geconsolideerde jaarrekeningen naar behoren zijn opgesteld en dat zij een getrouw en eerlijk beeld geven van de resultaten en de financiële posities over het boekjaar 2007, overeenkomstig de beginselen van waardering en verslaglegging die op de Bank van toepassing zijn.

Het Comité trekt dezelfde conclusie ten aanzien van de jaarrekeningen van de Investeringsfaciliteit, het FEMIP-Trustfonds en het EU-infrastructuurtrustfonds voor Afrika,

aangezien deze grotendeels door de interne controlesystemen van de Bank en de interne en externe controleafspraken worden gedekt.

Het Comité is van mening dat het zijn werkzaamheden onder normale omstandigheden heeft kunnen uitvoeren en dat het geenszins belemmerd is geweest in de uitvoering van zijn statutaire taak. Op deze basis heeft het Comité zijn jaarlijkse verklaringen ondertekend per de datum van de ondertekening door de externe accountant van de accountantsverklaringen.

Het Comité is van mening dat het zijn verantwoordelijkheden in 2007 is nagekomen. Voorts is het van mening dat het binnen de Bank voldoende aanzien heeft en dat de verhoudingen met de bestuurders en de medewerkers van de Bank goed functioneren. In 2007 heeft het Comité vanuit de Bank de nodige steun gekregen om op gepaste wijze zijn mandaat te kunnen uitoefenen.

4. CONCLUSIES

Het Comité heeft vastgesteld dat de Bank over geschikte mechanismen en beleidslijnen beschikt om risico's te kunnen signaleren, beheren en binnen de perken te houden. Met betrekking tot de specifieke punten die in ons verslag van vorig jaar werden aangegeven, hebben wij voldoende zekerheid gekregen om te kunnen concluderen dat:

- de Bank vooruitgang heeft geboekt op het gebied van transparantie;
- de voortgang van de invoering van Bazel II-eisen naar tevredenheid verloopt;
- de inspanning van de Bank om haar IT-systemen verder te integreren en te stabiliseren steeds doelmatiger worden.

In 2008/2009 zal het Comité naast zijn lopende werkzaamheden toezicht houden op de aanbestedingsprocedures voor de selectie van een nieuwe externe accountant en zijn eigen rol aanpassen in verband met de gewijzigde statuten, die bij de goedkeuring van het Verdrag van Lissabon van kracht zullen worden.

Datum: 15 april 2008

M. DALLOCCHIO, voorzitter   C. KARMIOS, lid   O. KLAPPER, lid

Ondergetekenden hebben als waarnemers aan het werk van het Comité ter controle van de boekhouding deelgenomen en onderschrijven bovenstaand verslag.

N. PHILIPPAS

E. MATHAY

J. RODRIGUES DE JESUS

European Investment Bank

AUDIT COMMITTEE

**ANNUAL REPORT TO THE BOARD OF
GOVERNORS**

INVESTMENT FACILITY

For the 2007 financial year

COMITÉ TER CONTROLE VAN DE BOEKHOUDING

JAARVERSLAG AAN DE RAAD VAN GOUVERNEURS Het boekjaar 2007

DE INVESTERINGSFACILITEIT

Inhoudsopgave:

1.	INLEIDING	1
2.	DE WERKZAAMHEDEN VAN HET COMITÉ	1
	2.1. Beoordeling van de activiteiten uit hoofde van de Investeringsfaciliteit.....	1
	2.2. Toezicht op de controlewerkzaamheden	2
3.	DE JAARREKENINGEN PER 31 DECEMBER 2007 EN DE JAARLIJKSE VERKLARINGEN VAN HET COMITÉ TER CONTROLE VAN DE BOEKHOUDING.....	3
4.	CONCLUSIE	3

1. INLEIDING

Uit hoofde van de Overeenkomst van Cotonou financiert de Bank, naast de kredieten die zij uit eigen middelen verstrekt, projecten in de ACS-landen (Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan) uit een risicodragende Investeringsfaciliteit van 2,37 miljard euro, dat wordt gefinancierd door het Europees Ontwikkelingsfonds. De Investeringsfaciliteit is binnen de Bank als speciale eenheid opgericht; de activiteiten zijn officieel op 1 april 2003 aangevangen en worden in een aparte jaarrekening verantwoord.

Rol van het Comité

De statutaire rol van het Comité ter controle van de boekhouding van de EIB (het Comité) bestaat uit het controleren van de regelmatigheid van de verrichtingen en de boeken van de Bank, overeenkomstig de statuten en het reglement van orde. Op grond van het Financieel Reglement van de Overeenkomst van Cotonou worden bij de Investeringsfaciliteit dezelfde controle- en kwijtingsprocedures gehanteerd als bij de Bank.

Het Comité heeft nota genomen van het vierde jaarverslag dat door de Investeringsfaciliteit is opgesteld en van de jaarrekening over het boekjaar 2007. In het onderhavige verslag van het Comité aan de Raad van Gouverneurs wordt een samenvatting gegeven van de verrichtingen van het Comité met betrekking tot de Investeringsfaciliteit in de periode sinds de vorige bijeenkomst van de Raad van Gouverneurs in juni 2007.

2. DE WERKZAAMHEDEN VAN HET COMITÉ

2.1. *Beoordeling van de activiteiten uit hoofde van de Investeringsfaciliteit*

De zekerheid die het Comité heeft gekregen is gebaseerd op het feit dat de Investeringsfaciliteit een aantal systemen met de Bank deelt, met name op het gebied van risicobeheer, personeelsbeheer, liquiditeitenbeheer en de financiële verslaggeving. Voorts is de Investeringsfaciliteit onderworpen aan de interne en externe controleprocedures van de Bank. De belangrijkste kwesties die het Comité ten aanzien van de Investeringsfaciliteit in 2007/2008 heeft opgemerkt zijn hieronder toegelicht.

Overeenkomst van Cotonou: Het goedkeuringsproces voor de Overeenkomst van Cotonou II is momenteel gaande. Het bereik van de overeenkomst is uitgebreid, vooral ten aanzien van de rentesubsidies aan landen met een hoge schuldenlast (HIPC-landen). In het Financieel Protocol van de nieuwe overeenkomst is ten behoeve van de Investeringsfaciliteit een tweede kapitaaltoekenning van 1,1 miljard euro opgenomen.

Operationele context: De activiteiten die in 2007 uit hoofde van de Investeringsfaciliteit zijn ontplooid zijn enigszins begrensd door de beperkte beschikbaarheid van middelen uit hoofde van het eerste Financieel Protocol van Cotonou in afwachting van de inwerkingtreding van het tweede Financieel Protocol – en de daarbij behorende aanvullende kapitaaltoekenning voor de Investeringsfaciliteit – die waarschijnlijk ongeveer zes maanden later zal plaatsvinden dan de aanvankelijk voorziene datum van 1 januari 2008. De activiteiten die momenteel in het kader van de Investeringsfaciliteit gepland staan zullen vermoedelijk meer middelen verbruiken dan het saldo dat beschikbaar is voor nieuwe projecten, waardoor er behoefte bestaat aan een zorgvuldig beheer van de middelen en een duidelijke afbakening van de kredietprioriteiten. De totale jaarlijkse verplichtingen in de ACS-landen zullen in de periode 2008-2010 uit hoofde van de Investeringsfaciliteit naar verwachting tot 450 miljoen euro oplopen – rekening houdend met het doorlopende karakter van deze faciliteit - en uit de eigen middelen tot 350 miljoen euro. Voor de technische steunverlening bedragen de jaarlijkse verplichtingen naar schatting ongeveer 10 miljoen euro.

Overleg met het bestuur: Het Comité voert regelmatig overleg met het bestuur van de Investeringsfaciliteit. Bij de laatste bijeenkomst in maart 2008 heeft het Comité de zekerheid gekregen dat alle projecten die in 2007 werden goedgekeurd, in overeenstemming zijn met de

door de lidstaten vastgestelde doelstellingen. De besprekingen hebben ook betrekking gehad op de duurzaamheid, in het licht van de relatief beperkte hoeveelheid kapitaalinvesteringen en het belang van een zorgvuldig vooronderzoek bij dergelijke activiteiten. Het Comité merkt op dat de Investeringsfaciliteit wordt vertegenwoordigd in het Investeringscomité of in de besturen van de diverse projecten waarin zij investeert. Aspecten van het toezicht zijn eveneens onderzocht, zoals toegelicht in de volgende paragraaf.

Toezicht: Het Comité is begin 2007 medegedeeld dat de afspraken op het gebied van het toezicht zouden worden doorgelicht, niet alleen in verband met de totale behoefte aan middelen, maar ook in de context van de personele bezetting, met het oog op het versterken van de capaciteiten op het gebied van de resultaten van de projecten en het verbeteren van de efficiency.

Het Comité is van mening dat de bestaande procedures en systemen verder moeten worden versterkt opdat er voor de gehele portefeuille een uniforme aanpak tot stand komt. Een belangrijk element van de nieuwe aanpak wordt in 2008 de toepassing van het interne kredietbeoordelingssysteem van de Bank op de Cotonou-portefeuille, waardoor alle verrichtingen in de ACS-landen zullen worden ingedeeld in categorieën, met een koppeling naar een gemeenschappelijke beoordelingscyclus en er een overzicht ontstaat van het gehalte van de portefeuille.

Het Comité is er voorts van op de hoogte dat er concurrerende eisen worden gesteld aan het toezicht, met soms zeer specifieke redenen (zoals boekhoudkundige waardering, milieuraportage en duurzaamheid van projecten). Het Comité zal in 2008/2009 informatie nodig hebben over hoe deze eisen onderling worden gerangschikt en over de toereikendheid van de middelen die voor ieder onderdeel van het toezicht beschikbaar zijn.

2.2. Toezicht op de controlewerkzaamheden

Externe accountants: Het Comité heeft regelmatig overleg gevoerd met de externe accountants. Het Comité heeft nota genomen van de specifieke opmerkingen van de externe accountants in het samenvattingsmemorandum aan de Directie en in het zonder voorbehoud gegeven oordeel over de jaarrekening. Het Comité beoordeelt regelmatig de onafhankelijkheid van de externe accountants, onder andere op de aanwezigheid van mogelijke belangenverstrengeling.

In het concept voor de verklaring van volledigheid van de Directie over het boekjaar 2007, die het Comité van de externe accountant heeft ontvangen, wordt voor de Investeringsfaciliteit aanbevolen om regelmatig na te gaan of de diverse systemen die gehanteerd worden voor de administratie en de rapportage van de verstrekte leningen, zoals vastgelegd in de desbetreffende regels, voldoende op elkaar aansluiten. Voorts wordt gewezen op de noodzaak om tegen het einde van het boekjaar de herwaardering van kredieten die in andere valuta dan de euro zijn aangegaan te automatiseren. Het Comité zal de uiteindelijke verklaring van de Directie afwachten en controleren of de afgesproken actieplannen worden uitgevoerd.

Inspecteur-generaal van de EIB: De Inspecteur-generaal, die verantwoording aflegt aan de president, heeft de verantwoordelijkheid over drie functies, die een belangrijke bijdrage leveren aan de zekerheid die het Comité verkrijgt: de Interne audit, Fraude-onderzoek en Evaluatie van de verrichtingen. De Inspecteur-generaal heeft vrije toegang tot het Comité en mag besloten bijeenkomsten met het Comité aanvragen, hoewel dit in 2007/2008 niet is voorgekomen.

Het Comité wordt doorlopend op de hoogte gehouden van vermeende onregelmatigheden en de lopende onderzoeken betreffende de projecten van de Bank, waaronder ook de projecten in het kader van de Investeringsfaciliteit. Het Comité is tevreden over de aanpak die de Fraude en opsporingseenheid van de Bank in 2007/2008 in samenwerking met het Europees Bureau voor Fraudebestrijding (OLAF) heeft gehanteerd ten aanzien van de gemelde gevallen van vermeende fraude en met de voorzieningen voor waardevermindering die in de boeken werden opgenomen. Niettemin spreekt het Comité er zijn zorg over uit dat enkele gemelde gevallen wellicht het gevolg waren van tekortkomingen in het vooronderzoek of van gebrekkig toezicht.

Tijdens de bijeenkomst van november 2007 heeft het Comité een presentatie ontvangen over het verslag van de Interne audit betreffende "Verrichtingen met risicokapitaal in de ACS-landen". Bij de presentatie was ook het bestuur van de ACS/Investeringsfaciliteit aanwezig, dat bevestigde dat

naar aanleiding van de door de Interne audit gedane aanbevelingen actie werd ondernomen. In het verslag worden de afgesproken actieplannen genoemd waarmee het toezichthoudende proces binnen de afdeling ACS/Investeringsfaciliteit kan worden verbeterd, zoals het ondernemen van acties naar aanleiding van externe verslagen, worden er aanbevelingen gedaan voor een beter beheer van de deelnemingen en worden de risico's die samenhangen met de in Excel vastgelegde databestanden besproken. Het Comité zal de aanbevelingen van de Interne audit in 2008/2009 opvolgen.

Europese Rekenkamer: Het Comité merkt op dat de Rekenkamer met betrekking tot de Investeringsfaciliteit in 2007 geen controles heeft uitgevoerd.

3. DE JAARREKENINGEN PER 31 DECEMBER 2007 EN DE JAARLIJKSE VERKLARINGEN VAN HET COMITÉ TER CONTROLE VAN DE BOEKHOUDING

Het Comité heeft de jaarrekening van de Investeringsfaciliteit over het boekjaar 2007 onderzocht; deze is opgesteld in overeenstemming met de internationale standaard voor jaarrekeningen (IFRS) en de algemene beginselen van de toepasselijke Europese richtlijn.

Het Comité heeft met betrekking tot de jaarrekening over het boekjaar 2007 onderstaande opmerkingen:

- Winst-en-verliesrekening: Het nettoresultaat over het boekjaar is ten opzichte van het voorgaande jaar met 51% gestegen (35,983 miljoen euro tegenover 23,7 miljoen euro in 2006) vooral dankzij een vergelijkbare toename van de netto rentebaten.
- Balans: Het balanstotaal is in 2007 gestegen van 711 miljoen euro naar 1 077 miljoen euro, bijna volledig dankzij een evenredige toename van het eigen vermogen .
- Krediet- en renterisico's: De Investeringsfaciliteit heeft per 31 december 2007 voor een totaalbedrag van 671 miljoen euro aan kredieten uitstaan, een toename vergeleken met de 401 miljoen euro eind 2006.
- Waardeverminderingen: Twee projecten werden geacht in waarde te zijn verminderd, voor een bedrag van 4,4 miljoen euro. Hiervan was 1,7 miljoen euro al per 31 december 2006 in de boeken opgenomen, waardoor het bedrag van de waardevermindering in 2007 2,7 miljoen euro beloopt.

Waardering overeenkomstig de IFRS: Het Comité merkt op dat alle activa van de Investeringsfaciliteit in overeenstemming met de internationale standaard voor jaarrekeningen (IFRS) worden gewaardeerd; deelnemingen worden tegen de reële waarde opgenomen, de door de Investeringsfaciliteit verstrekte leningen worden tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd, onder toepassing van de effectieve rendement-methode en verminderd met eventuele voorzieningen voor waardeverminderingen of oninbaarheid; derivaten worden tegen de reële waarde in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

4. CONCLUSIE

Over het geheel gezien is het Comité tevreden over de verhoudingen met de bestuurders en de medewerkers van de Bank, die passend zijn en goed functioneren, waardoor het Comité zijn mandaat naar behoren heeft kunnen uitoefenen.

Op basis van de door het Comité verrichte onderzoeken en ontvangen informatie (waaronder het zonder voorbehoud gegeven oordeel van Ernst & Young betreffende de jaarrekeningen en een verklaring van volledigheid van de Directie van de Bank) komt het Comité tot de conclusie dat de jaarrekening van de Investeringsfaciliteit naar behoren is opgesteld en dat zij een getrouw en rechtmatig beeld geeft van de resultaten en de financiële posities over het boekjaar 2007, overeenkomstig de beginselen van waardering en verslaglegging die op de Investeringsfaciliteit van toepassing zijn.

Het Comité is van mening dat het zijn werkzaamheden onder normale omstandigheden heeft kunnen uitvoeren en dat het geenszins belemmerd is geweest in de uitvoering van zijn statutaire taak. Op deze basis heeft het Comité zijn jaarlijkse verklaring op 12 maart 2008 ondertekend.

Datum, 15 april 2008

M. DALLOCCHIO, voorzitter

C. KARMIOS, lid

O. KLAPPER, lid

Ondergetekenden hebben als waarnemers aan het werk van het Comité ter controle van de boekhouding deelgenomen en onderschrijven bovenstaand verslag.

N. PHILIPPAS

E. MATHAY

J. RODRIGUES DE JESUS

European Investment Bank

**Response of the Management Committee
To the Annual Reports of the Audit Committee
For the Year 2007**

RAAD VAN GOVERNEURS

ANTWOORD VAN DE DIRECTIE OP DE JAARVERSLAGEN VAN HET COMITÉ TER CONTROLE VAN DE BOEKHOUDING OVER HET BOEKJAAR 2007

1. Controle en controleprocedures bij de EIB

De Directie acht het van groot belang dat de EIB over sterke en doelmatige jaarlijkse controle en controleprocedures beschikt. De Directie is nog steeds tevreden met het geheel aan controlestructuren van de Bank, die naar haar mening doelmatig zijn ingericht en goed functioneren, waardoor er een redelijke zekerheid bestaat omtrent de wetmatigheid en regelmatigheid van de onderliggende transacties.

De Directie, het Comité ter controle van de boekhouding (het Comité), de externe accountants en de interne accountants hebben onderling een constructieve verhouding, terwijl zij tevens in voldoende mate onafhankelijk van elkaar functioneren. De Directie heeft voorts een goede samenwerking met de Europese Rekenkamer bij de controle op de door de Bank uitgevoerde activiteiten en beheerde middelen waarmee communautaire middelen gemoeid zijn.

De Directie wil opnieuw benadrukken dat, hoewel de Bank niet onderworpen is aan formeel toezicht, zij op vrijwillige basis voldoet aan de belangrijkste bancaire richtlijnen en beleidslijnen van de EU en aan de algemeen aanvaarde normen voor 'best practices', voor zover deze van toepassing zijn op de verrichtingen van de Bank. Onlangs heeft de Bank een formeel proces geïnitieerd om de belangrijkste standaarden en praktijken, die binnen de financiële sector gelden of als nieuwe algemeen aanvaarde normen in opkomst zijn, te bestuderen en te beoordelen of deze binnen de Bank van toepassing zijn.

2. Ontwikkelingen binnen de Bank en binnen de Investeringsfaciliteit in 2007-2008

2.1 Goed ondernemingsbestuur, transparantie, verantwoording en rekenschap

Maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzame ontwikkelingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Daarom is verantwoord ondernemen via maatschappelijk verantwoorde activiteiten en investeringen een van de belangrijkste onderdelen van de strategie van de EIB. Het Maatschappelijk Verslag van de Bank is nu opgenomen in het Jaarverslag en biedt een kwalitatief inzicht in de beleidslijnen en de praktijken van de EIB op het gebied van haar ondernemingsbestuur, transparantie, verantwoording en rekenschap, naleving van wet- en regelgeving, integriteit, alsmede ethische en sociale kwesties. In 2008 wordt het Maatschappelijk Verslag over 2007 onderworpen aan een onafhankelijk extern onderzoek.

De grotere mate van transparantie bij de activiteiten van de Bank wordt via een aantal maatregelen gewaarborgd, waaronder: een versterkte dialoog met de burgermaatschappij, de toepassing van het in 2006 ingevoerde beleid inzake de openbaarmaking van informatie, een uitgebreide reeks aan resultaatmetingen met een grotere nadruk op toekomstverwachtingen en met belangrijke op waarde gebaseerde informatie, die zekerheid biedt omtrent de onderliggende systemen, en het voldoen aan nieuwe eisen voor de verslaggeving, met name IFRS 7 (zie ook 2.6).

Met betrekking tot het fraudebestrijdingsbeleid van de EIB is in 2007 een openbare inspraakprocedure gehouden, die begin 2008 is afgerond. Deze inspraakprocedure heeft geleid tot een betere structuur en een duidelijkere formulering van het fraudebestrijdingsbeleid en de bijbehorende procedures, waarmee in termen van beste praktijken gelijke tred wordt gehouden met

die van andere internationale financiële instellingen. Naar aanleiding van de inspraakprocedure zijn verdere maatregelen geformuleerd, die mogelijk zullen leiden tot aanpassingen van het beleid en de procedures. Er zullen aanvullende proactieve maatregelen worden getroffen en voldoende middelen zullen beschikbaar worden gesteld om de invoering van het beleid overeenkomstig de door het Comité voorgestelde wijze mogelijk te maken.

2.2 De in het Activiteitenplan voor 2007 gestelde doelen

De aard van de investeringen die de EIB verricht en de hiermee gepaard gaande economische groei is aan het veranderen, door de erkenning van het feit dat, om daadwerkelijke convergentie te realiseren, de economieën waarin de Bank actief is kredieten en risicokapitaal nodig hebben voor hun infrastructuur en kenniscreatie. De Bank heeft in dit verband zelfs haar doelstelling aangepast opdat "meer risico's worden genomen voor meer toegevoegde waarde", maar heeft dit op een zeer beheerste wijze gedaan, voornamelijk via de Faciliteit gestructureerde financiering en andere risicodelende producten waarvan de ontwikkeling gezien hun complexiteit veel tijd heeft gevergd maar die nu operationeel worden.

De Bank heeft haar *key performance indicator*-doelen gehaald en het is vermeldenswaard dat de uitbetalingen met 6,5 miljard euro ofwel 18% boven de doelstellingen zijn uitgekomen. Dit is deels te danken aan het feit dat de aantrekkelijkheid van de voorwaarden van de Bank na de kredietcrisis die half 2007 optrad, is toegenomen. Met haar AAA-kredietstatus hanteerde de Bank een ambitieus en geslaagd financieringsbeleid, waarmee een financieringsvoordeel van 406 miljoen euro (netto financieringsresultaat) werd bereikt via een inleenprogramma van 54,725 miljard euro. Het volledige financiële voordeel, in de zin van het netto financieringsresultaat dat door de Bank via haar middelenopname op de kapitaalmarkten wordt verkregen, is aan haar kredietcliënten doorgegeven.

2.3 Strategische versterking voor 2008

Het Activiteitenplan voor de periode 2008-2010 onderschrijft dat de Bank de in het verleden voor 2008 gestelde strategische prioriteiten voor de kredietverlening en overige activiteiten wil versterken. Tevens wordt in het plan vastgelegd op welke wijze de EIB externe en interne uitdagingen tegemoet treedt.

Bij het opstellen van het Activiteitenplan heeft de Bank de verhouding tussen haar inspanningen en de beschikbare middelen die zij aan haar toekomstige operationele activiteiten zou moeten besteden aan een kritisch onderzoek onderworpen. Dit onderzoek heeft geleid tot het stellen van resultaatdoelstellingen waarmee de Bank op optimale wijze de EU-doelstellingen kan dienen en tevens voor een goed moreel onder haar medewerkers kan zorgen. De Directie zal erop blijven toezien dat de controleprocedures bij nieuwe faciliteiten tijdig worden geëvalueerd.

De kapitaalpositie is in 2008 onder de loep genomen. Uitgaande van de groeidoelstellingen voor het netto-overschot die in het Activiteitenplan voor 2008-2010 zijn gesteld en de huidige kapitaalsituatie, zal de Bank vóór 2010 geen kapitaalverhoging nodig hebben en is zij in principe in staat haar behoeften aan meer kapitaal uit haar intern gegenereerde reserves te financieren. Na de goedkeuring van het Verdrag van Lissabon zou de behoefte aan een kapitaalverhoging nog drie jaar kunnen worden uitgesteld, omdat het kredietplafond opnieuw zal worden vastgesteld in verhouding tot het maatschappelijk kapitaal en de reserves die niet bestemd zijn voor de ondersteuning van specifieke activiteiten (zoals de Faciliteit gestructureerde financiering).

2.4 Organisatie

Het Directoraat Strategie en concernzaken omvat vier afdelingen: Strategie, controle op het beheer en financiële controle, Informatietechnologie, Externe communicatie en Gebouwen, logistiek en documentatie.

De IT-afdeling is in mei 2007 ondergebracht bij het Directoraat Strategie en concernzaken. De laatste fasen van de invoering van het systeem voor integratie van strategische informatie (ISIS-project) zijn gestart en de formulering van een nieuw IT-beleid wordt thans afgerond; dit sluit aan bij de algemene strategische oriëntatie van de Bank en de aanpak ten aanzien van de besluitvorming en resultaatmeting.

Een van de hoofdtaken van de afdeling Strategie, controle op het beheer en financiële controle is het faciliteren van een betere integratie van de interne en externe controles en verslaggeving, met

als uiteindelijk doel het waarborgen van meer samenhang en uniformiteit. Niettemin heeft de Bank zich in dit verband aangesloten bij de aanbeveling van het Comité en de rapportagelijnen voor de financiële controle doorgelicht, dit naar tevredenheid van het Comité. De taken van de Directeur-generaal van het Directoraat Strategie en concernzaken, respectievelijk het Hoofd financiële controle, worden openbaar gemaakt in de vorm van een Handvest voor de financiële controle.

2.5 Risicobeheer

2.5.1 Maatregelen in verband met de kredietcrisis

De crisis die half 2007 op de subprime-markt in de VS toesloeg leidde tot een ernstige liquiditeitskrapte, met als gevolg een toename van de renteopslag. Ondanks de verslechterde omstandigheden en de voortdurende turbulentie op de financiële markten heeft de Bank tot dusverre geen noemenswaardige negatieve effecten hiervan ondervonden.

De EIB blijft de ontwikkelingen bij de monoline-verzekeraars nauw volgen, met name de neerwaartse bijstelling van hun kredietstatus en de discussie over de mogelijke opsplitsing van de activiteiten en/of portefeuilles van deze verzekeraars.

Bij de vorderingen die de EIB heeft uitstaan op financiële instellingen worden de tegenpartijen die het meest zijn getroffen door de huidige crisis op afzonderlijke basis doorlopend bewaakt. Dit heeft geleid tot de invoering van bepaalde risicobeperkende maatregelen, zoals het opschorten van de sublimieten voor ongedekte leningen aan nieuwe cliënten, het doorlichten van de liquiditeitslijnen en het opvragen van zekerheden overeenkomstig de contractuele afspraken.

Investerings in door activa gedekt handelspapier (ABCP) en effecten met onderpand (ABS) worden bewaakt en beheerd onder toepassing van strenge limieten aan de totale uitstaande bedragen, en met onmiddellijke uitsluiting van alle instrumenten die niet over de hoogste kredietstatus beschikken.

Het leeuwendeel van de kredietvervangende instrumenten hebben een kredietstatus van AAA en tot dusverre zijn er geen wezenlijke veranderingen opgetreden in de kredietkwaliteit van deze portefeuilles. De onderliggende portefeuilles van de effecten met onderpand betreffen uitsluitend Europese risico's, vooral in kleine en middelgrote ondernemingen en hypotheekleningen die geen invloed hebben ondervonden van de huidige subprime-crisis in de VS.

2.5.2 Het Bazel II-project binnen de Bank

Er wordt aan herinnerd dat de Bank in 2005 is begonnen met de invoering van Bazel II ("Het herziene kader voor internationale convergentie van kapitaalberekening en kapitaalstandaarden" van het Comité van Bazel voor banktoezicht, ook wel "Het nieuwe akkoord van Bazel"). De haalbaarheid en de complexiteit van het project zijn vastgesteld en het project wordt ondersteund door de Commission de Surveillance du Secteur Financier (CSSF) in Luxemburg in zijn hoedanigheid als technisch adviseur, waarbij de Bank het uiteindelijke methodologisch kader naar eigen inzicht bepaalt. De invoering van Bazel II binnen de Bank is bijna voltooid. De doelmatigheid van de procedures en activiteiten die betrekking hebben op de blijvende vrijwillige naleving van Bazel II zal worden gecontroleerd.

2.5.3 Continuïteit van de bedrijfsvoering

Het formele beheer van de continuïteit van de bedrijfsvoering is er vooral op gericht zeker te stellen dat de EIB als organisatie een antwoord heeft op ingrijpende storingen die haar voortbestaan of de continuïteit van haar kernactiviteiten in gevaar brengen. Nieuwere versies van een aantal IT-applicaties zijn in 2007 met goed gevolg geïmplementeerd en er waren in 2007 geen ongeplande onderbrekingen van de IT of andere diensten. Begin 2008 werd een geslaagde proef uitgevoerd van het herstelplan in geval van IT-calamiteiten, terwijl de toetsing van de overige onderdelen van het continuïteitsplan van de Bank half 2008 afgerond zal worden.

2.5.4 Signaleren en beoordelen van risico's

Het Comité merkt op dat bankrisico's worden behandeld door het Directoraat Risicobeheer, terwijl de operationele risico's via de interne controlesystemen op procesniveau worden gedekt. Tegen het eind van 2008 zal de Directie het risicoprofiel van de Bank verder onder de loep nemen en de gehele aanpak van risico's doorlichten, overeenkomstig de aanbevelingen van het Comité. In de tussentijd wordt erop gewezen dat de Directeuren-generaal erop toe dienen te zien dat op

directoraatniveau geschikte systemen bestaan voor het signaleren, beheren en melden van overige risico's. Ieder Directielid heeft voorts functionele en institutionele verantwoordelijkheden geformuleerd en geeft leiding aan het risicobeheer op het niveau van de diensten, opdat het algehele risicoprofiel van de Bank op een acceptabel peil blijft.

2.6 Toepassing van de internationale standaard voor jaarrekeningen (IFRS)

De Bank zal de IFRS niet toepassen op de statutaire jaarrekening, zolang er onder het merendeel van de lidstaten geen brede consensus is bereikt met betrekking tot de invoering van de IFRS. De Bank is van mening dat er ten aanzien van enkele aspecten van de IFRS nog steeds geen internationaal aanvaarde en nauwkeurige richtlijnen bestaan, waardoor de interpretatie onderhevig is aan een zekere mate van subjectiviteit. Bovendien zou de toepassing van de huidige versie van IAS 39 op de statutaire jaarrekening kunnen leiden tot grotere schommelingen van de niet-geconsolideerde financiële resultaten van de Bank. De Werkgroep IFRS is ingesteld om de maatregelen naar aanleiding van verdere ontwikkelingen op dit gebied te begeleiden.

De jaarrekeningen van het EIF, de EIB-Groep, de Investeringsfaciliteit, het FEMIP-trustfonds en het EU-infrastructuurtrustfonds voor Afrika zijn overeenkomstig de IFRS opgesteld. IAS 39 heeft in het bijzonder gevolgen voor de waardering van de participatie-activiteiten in het kader van het aan het EIF verleende risicokapitaalmandaat en dus voor de verslaggeving van het EIF, de Bank en de geconsolideerde jaarrekening van de EIB-Groep. De invloed van IAS 39 is ook terug te zien in de jaarrekening van de Investeringsfaciliteit, die activiteiten ontplooit in landen waar er een gebrek is aan volwassen marktwaarderingen.

De schommelingen van de resultaten ten gevolge van de toepassing van de reële waarde-optie van IAS 39 zijn in 2007 versterkt door de kredietcrisis. In de geconsolideerde jaarrekening over het boekjaar 2007 is het resultaat uit financiële transacties, dat voornamelijk bestaat uit het nettoresultaat uit derivaten, verstrekte kredieten en opgenomen middelen, door de toepassing van de reële waarde-optie van IAS 39 met 1 409 miljoen euro gedaald. Daarnaast was een negatief effect van 243 miljoen euro toe te schrijven aan de toepassing van IAS 39 op de bijzondere voorziening voor kredietrisico's en aan de waardevermindering van aandelen en andere waardepapieren met variabel rendement.

De Directie blijft de ontwikkeling van het EU-beleid op het gebied van de overige IFRS-standaarden voor jaarrekeningen volgen, met name ten aanzien van:

- a) De gewijzigde IFRS-standaard IAS 1 "Presentatie van de jaarrekening", die vanaf 2007 eveneens wordt toegepast. Hierdoor wordt informatie betreffende het kapitaal van de Groep en de toereikendheid ervan thans in de jaarrekening opgenomen.
- b) IFRS 7 "Financiële instrumenten: informatievervalsing", op grond waarvan een entiteit zijn financiële instrumenten dient te rangschikken in categorieën van gelijksoortige instrumenten en de informatie hierover per categorie dient weer te geven. [IFRS 7.6] De twee belangrijkste soorten informatie die op grond van IFRS 7 moeten worden verschaft zijn:
  - (i) Informatie omtrent het belang van de financiële instrumenten.
  - (ii) Informatie omtrent de aard en reikwijdte van de risico's die uit de financiële instrumenten voortvloeien.

De toepassing van deze standaarden door de EIB-Groep is door de externe accountant uitgebreid doorgelicht.

In 2007 en met goedkeuring van de bevoegde organen binnen het EIF is de externe accountant van de Bank eveneens benoemd als externe accountant van het EIF.

2.7 Bevindingen van de Europese Rekenkamer

Zoals hierboven bij punt 1 gemeld, werkt de Bank samen met de Europese Rekenkamer bij de controle van de door de Bank uitgevoerde activiteiten en beheerde middelen waarmee communautaire middelen gemoeid zijn. Ten behoeve van de Bank stelt de Directie het zeer op prijs dat het Comité aandacht schenkt aan de recente controle door de Rekenkamer van de activiteiten die de Bank in het Middellandse Zeegebied ontplooit. De Directie onderschrijft de opmerking van het

Comité dat elk onderzoek of controle moet worden gezien vanuit het politieke kader van het mandaat van de Bank voor activiteiten in de Middellandse Zeelanden.

2.8 Beleid en procedures voor de Investeringsfaciliteit

Het beleid en de procedures betreffende de werkzaamheden van de Investeringsfaciliteit zijn opgezet met inachtneming van de verplichtingen die met externe contribuanten van de Investeringsfaciliteit zijn afgesproken, de specifieke operationele risico's en de ontwikkelings- en financiële behoeften in de landen waar de activiteiten worden uitgevoerd.

De Partnerschapsovereenkomst van Cotonou is in 2005 en in 2007 herzien en de kredietvoorwaarden van de Bank in de ACS-landen zijn doorgelicht om een meer flexibel gebruik van de eigen middelen bij de financiering van activiteiten met een hoger risicoprofiel mogelijk te maken. In 2008 zijn verbeteringen aangebracht in de bewakingssystemen en de procedures voor projecten in de ACS-landen.

Er is een gigantische behoefte aan hulp in de landen waar de Investeringsfaciliteit actief is, maar de beschikbare middelen zijn schaars en moeten worden aangewend voor projecten waarvan de invloed groot is. Het kader voor beoordeling van de ontwikkelingsgevolgen, dat in 2006 is ingevoerd, is in 2007 verder uitgewerkt en wordt thans genoemd het Kader voor beoordeling van economische en sociale gevolgen. Met dit kader wordt gedurende de gehele projectcyclus een consistente beoordeling en meting van de specifieke effectindicatoren gewaarborgd.